

mł. Wojciech Kądziołek

Zastępowy, 5 Krakowska Drużyna Harcerzy „Cyklon”

**SKAUCI V KRAKOWSKIEJ DRUŻYNY SKAUTOWEJ
W BOJACH O POLSKĘ W LATACH 1914–1921**

Krótki rys historyczny

W wielkiej wojnie (1914–1918) i walkach o granice (1918–1921) brały udział młode osoby, jak to opisuje kapelan Legionów o. Kosma Lenczowski:

Oddziały składały się z młodzików od 14–20 lat (...), członków Strzelca i Drużyn Strzeleckich i innych organizacji.

Tymi „innymi organizacjami” były między innymi organizacje skautowe. Skauting został założony przez angielskiego generała lorda Roberta Beden-Powella. Zasady skautowe zakładają wychowanie na łonie natury i naukę miłości do Ojczyzny. Do Polski sprowadzony za sprawą Andrzeja Małkowskiego, członka Zarzewia, Eleusis i Drużyn Sokolich. Druh Andrzej tworzył w latach 1910–1911 pierwsze polskie drużyny skautowe we Lwowie. W roku 1911 w oparciu o Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” powstają drużyny krakowskie.

Starsi skauci, od 16 lat wżwyż, w momencie wybuchu wielkiej wojny wstępują do Legionów. Najlepszym przykładem skauta uczestnika tej wojny jest Józef Haller. Z chwilą wybuchu I wojny światowej (28 VII 1914) lwowskie drużyny skautowe mogły się wykazać przygotowaniem do nowych zadań wynikających z działań wojennych. Na skutek porozumienia polityków polskich z austriackim dowództwem wojskowym doszło pierwotnie do powstania dwóch polskich Legionów – Wschodniego i Zachodniego –które miały walczyć u boku armii austriackiej przeciw Rosji¹. Skauci lwowscy sformowali kompanię oraz kilka oddziałów wywiadowczych, które 27 VIII 1914 roku przyłączono do Legionu Wschodniego. Dowódcą jednego z takich oddziałów został drużynowy I LDS im. T. Kościuszki – Czesław Pieniążkiewicz.

Niebawem jednak Legion Wschodni został rozwiązany, ponieważ większa część żołnierzy tej formacji odmówiła złożenia przysięgi według roty przewidzianej dla austriackiego popolitego ruszenia (21 IX 1914). Z ochotników, którzy złożyli przysięgę, utworzono cztery bataliony. Na czele I batalionu postawiono kpt. Józefa Hallera. Prawdopodobnie postawa przyszłego „błękitnego generała” wpłynęła na tych spośród skautów lwowskich, którzy pozostali w Legionie. Kpt. Haller był im bowiem znany już wcześniej jako działacz „Sokoła”, współpracownik A. Małkowskiego oraz instruktor taktyki na kursach ćwiczebnych (po raz pierwszy w Skolem w 1912 roku). W późniejszej II Brygadzie dowodzonej przez Hallera służyli m.in. harcerze: Zygmunt Chociej, który przeszedł Rarańczę oraz walczył pod Kaniowem w 1918 roku, a także Władysław Gutowski, który poniósł śmierć w tej ostatniej bitwie.

W Legionach harcerze wykazali dużo gorliwości, sprawności żołnierskiej, dzielności bojowej oraz wnosili do oddziałów doskonały nastrój ideowy. Powstał pomysł, aby wstępujących w szeregi Landwehry skautów grupować w oddzielne oddziały. 31 lipca 1915 roku Naczelna Komenda Polskiej Organizacji Skautowej wystosowała następujący rozkaz:

Skaut wstępujący do oddziału skautowego staje się legionistą i podlega władzom wojskowym. Oddział skautowy nie zrywa jednak z dawnym swym życiem i dlatego w sprawach skautowych uznaje się podległym NKPOS. (...) Do oddziału skautowego może wstąpić ochotnik po ukończeniu 17 lat, w przeciwnym razie winien posiadać pozwolenie rodziców i świadectwo lekarskie, stwierdzające zdolność fizyczną do służby wojskowej. (...) Dla Ciebie Polsko i dla Twej chwały oto hasło

¹ Zob. J.Rzepecki, *Sprawa Legionu Wschodniego 1914 roku*, Warszawa 1966.

skauta-legionisty, a bojowym znakiem jego – skromna lilja amarantowa².

Komenda Legionów utworzyła dwa plutony skautowe w składzie 6 Pułku Piechoty. Walczyły one nad Styrem, tracąc 35% swojego składu. Oddziały skautowe zostały rozwiązane w Baranowiczach w grudniu 1916 roku. Na zjeździe weteranów w 1921 roku obecny był sam Naczelnik Państwa i Wódz Naczelny, któremu przekazano bojowy sztandar oddziału skautowego. Chciałbym wspomnieć, że w czasie kiedy niżej opisani skauci walczyli, drużyny w Krakowie nie zawiesiły działalności. Szesnastoletni skauci podczas walk wciąż wstępowali w szeregi polskich oddziałów wojskowych. Ci, którzy nigdzie nie wyjechali, też nie próżnowali. Wydawali dwutygodnik „Pierwsze Echa”.

W Królestwie Galicji i Lodomerii oraz w Wielkim Księstwie Krakowskim wkrótce po wybuchu wielkiej wojny powstała Poczta Harcerska. W tym czasie odbywał się kurs instruktorski w Skolem koło Stryja. Ponieważ w związku z wybuchem wojny osoby pochodzące z zagranicy musiały wrócić do domu, część uczestników kursu zwolniono. Jednak część druhowa pozostała w obozie, a wśród nich m.in.: Tadeusz Strumiłło, Stanisław Sedlaczek, Ignacy Koziński, Jan Mauersberger. Złożyli oni uroczystą przysięgę, że oddają się w służbę dla sprawy oraz ślubują gotowość poświęcenia swego życia i sił Polsce. Podjęto inicjatywę zorganizowania tzw. Poczty Narodowej, która miała za zadanie obsługiwać ludność polską, ze względu na ograniczenia profesjonalnego ruchu pocztowego wynikłe z powodu wybuchu wojny. Zadanie to powierzono skautom.

Poczta zorganizowana została 27 lipca 1914 roku. Organizacja poczty była zakonspirowana, gdyż miała służyć także działalności politycznej Centralnego Komitetu Narodowego we Lwowie. Poczta Narodowa miała swój statut, a jej funkcjonariusze składali przysięgę o zachowaniu tajemnicy służbowej. Środków finansowych na utrzymanie poczty dostarczył CKN, jak też osoby prywatne, którym zależało na utrzymaniu łączności z resztą kraju. Z pieniędzy tych zakupiono m.in. kilka rowerów dla kurierów pocztowych. We wszystkich środowiskach skautowych, gdzie działały drużyny, powstały lokalne agencje pocztowe. Na czele agencji pocztowej stał skautpocztmistrz, który miał do dyspozycji kilku kurierów. Centrala poczty mieściła się we Lwowie. Kierownikiem samodzielnego oddziału pocztowego we Lwowie był druh Roman Wasilewski, a jego współpracownikiem druh Jerzy Grodyński. W Krakowie założono filię pocztową, a okręgi pocztowe podległe lwowskiej centrali powstały w Tarnopolu, Stryju, Stanisławowie, Jarosławiu, Przemyślu i Samborze.

W centrali znajdowali się specjaliści dyżurni, którzy rozwozili zlecenia szczególnej wagi. Poza nimi dyżurowała grupa 4 kurierów zwykłych i łącznik alarmowy. Poczta przewoziła dwa rodzaje listów: urzędowe CKN oraz od osób prywatnych. Korespondencję dostarczano do lwowskiej centrali lub do biur okręgowych, skąd rozwożono je do miejsc przeznaczenia. Długość kursu pocztowego nie mogła przekroczyć 50 km. Pomiędzy poszczególnymi okręgami kursowały stale 4-5 osobowe patrole rozmieszczone w terenie, m.in. w leśniczówkach lub tym podobnych obiektach. Między Lwowem a Tarnopolem łączność utrzymywały wyłącznie patrole konne. Dla rozpoznawania się kurierów w drodze ustalono specjalne hasło i odzew. Poszczególne kurierzy rozwozili do 100 listów dziennie. Opłat za przesyłki nie pobierano. Korespondencja prywatna była cenzurowana i stemplowana. Niektóre stemple miały charakter satyryczny, skierowany pod adresem monarchii austro-węgierskiej, np. do naczelnika poczty dostarczono korespondencję ze stemplem: „Poczta skautowa – lepsza nasza niż wasza”.

Niektóre listy dostarczane były za linię frontu, na tereny zajęte przez wojska rosyjskie. Linię frontu austriacko-rosyjskiego na Sanie przekraczano trzykrotnie. Poczta harcerska początkowo nie wzbudzała u władz austriackich podejrzeń, traktowano harcerstwo jako

²Za: W. Nekrasz, *Harcerze w bojach. Przyczynek do udziału młodzieży polskiej w walkach o niepodległość Ojczyzny w latach 1914-1921*, Warszawa 1930, s.17.

organizację lojalną i pomocną władzom. Czasami nawet przesyłano tą pocztą meldunki wojskowe. Oddział Poczty Narodowej działał do 3 września 1914 roku, to jest do chwili zajęcia Lwowa przez wojska rosyjskie.

Wielu skautów V Krakowskiej Drużyny im. płk. Michała Wołodajewskiego, działającej do 1914 roku w V Gimnazjum, brało udział w walkach w latach 1914–1918. W prezentowanej pracy umieszczam informacje tylko o najważniejszych postaciach.

Jan Surzycki (1898–1921)

Pierwszym z Piątaków, których przedstawiam, był Jan Surzycki, zastępowy „Orłów” w III Gimnazjum, drużynowy III Krakowskiej Drużyny Skautów, a w 1917 roku drużynowy V Krakowskiej Drużyny Skautów. W latach 1917–1918 działał w referacie organizacyjnym Komendy Chorągwi w Krakowie. W 1919 roku wstąpił do Wojska Polskiego, gdzie odznaczył się poświęceniem i odwagą. W czasie wojny polsko-bolszewickiej, w bitwie pod Przemyślem w 1920 roku został ranny. Skończył Szkołę Artyleryjską w Poznaniu, dzięki czemu awansował na stopień porucznika. W 1921 roku brał udział w Powstaniu Śląskim. Został odznaczony między innymi: Krzyżem Obrony Lwowa, Gwiazdą Przemyśla, Górnośląską Wstęgą Waleczności, Krzyżem Zasługi I klasy, Krzyżem Powstańczym I klasy oraz Krzyżem Virtuti Militari. Poległ w bitwie o Kędzierzyn 3 maja 1921 roku. W czasie tego starcia w pierwszej fazie Polacy zajęli miasto, jednak później wycofali się. Ponownie zaatakowali Kędzierzyn 6 maja, jednak atak został odparty, a Niemcy przeszli do kontrofensywy. Następnego dnia Polacy zajęli Sławęcice i Blachownię (wsie obok Kędzierzyna), gdzie się okopali i przygotowali do obrony. Walki toczyły się również o Stare Koźle. Pociągi pancerne zmusiły jednak Ślązaków do wycofania się. 9 maja powstańcy ponownie opanowali Kędzierzyn. Ostatecznie Niemcy zdobyli miasto 4 czerwca i nastąpiło chwilowe przerwanie działań wojennych.

Mieczysław Prus-Więckowski (1895–1926)

III Gimnazjum im. Jana III Sobieskiego ukończył Mieczysław Prus-Więckowski. Od 1910 roku pracował w uczniowskiej organizacji Zarzewie. Od samego początku w 1911 roku należał do Drużyn Strzeleckich, a od 1912 do Drużyn Skautowych i Drużyn Polowych Sokoła. W 1913 roku przez kilka miesięcy był drużynowym III Krakowskiej Drużyny Skautów, a na progu lata został drużynowym V Krakowskiej Drużyny Skautów. Był członkiem krakowskiej Rady Drużynowych, a także zastępcą drużynowego X Kr.Dr.Sk. i podchorążym (przybocznym) VIII Kr.Dr.Sk. W styczniu 1913 roku został plutonowym IV plutonu II Drużyny Polowej Sokoła, a w marcu 1913 roku – instruktorem. Wkrótce ukończył kurs oficerski pod kierunkiem pułkownika Zygmunta Zielińskiego. Wybuch wojny zastał Więckowskiego na obozie wędrownym. Na wiadomość o tym natychmiast udał się do Krakowa i przeszedł ćwiczenia w VIII Drużynie Polowej Sokoła pod komendą ówczesnego majora Bolesława Roi. Otrzymał stopień chorążego. Oddziały Sokoła weszły w skład utworzonego 2 Pułku Piechoty Legionów jako II batalion. Razem z pułkiem 30 września 1914 roku wyruszył do walki w Karpaty jako dowódca II plutonu 7 kompanii. Przeszedł cały szlak bojowy, uczestnicząc w bitwach pod Krasfalą, Pasiiecznem, Nadworną, Hwozd, Mołotkowem, Zieloną, Kosmaczem, Okermeso, Kliwą. Po bitwie pod Mołotkowem za dzielność został mianowany podporucznikiem. Ciężka zimowa kampania wykończyła słaby organizm Więckowskiego, który dostał tyfusu. Był leczony początkowo w szpitalu cholerycznym w Marmarosze Szeget, a potem w Wiedniu. W wyniku powikłań zaczął chorować na serce. Przy wypisie ze szpitala zakwalifikowany został jako niezdolny do służby wojskowej. Pomimo słabego zdrowia 4 lipca 1915 roku stanął w 4 Pułku Piechoty i został przydzielony do III baonu porucznika Edwarda Szarauca. Z 4 Pułkiem przeszedł cały szlak bojowy, uczestnicząc w bitwach o Majdan Borzechowski, Jastków i w pościgu do Majdanu Krasienińskiego. Został mianowany dowódcą 1 kompanii w miejsce ранego porucznika Bończy-Uzdowskiego. Następnie walczył pod Bartnikiem, Koźłówką, Kieszówką, Łsobykami i w pozostałych bitwach i utarczkach na Lubelszczyźnie. Uczestniczył w ciężkim marszu na Wołyń do Czeben nad

Styrem, następnie w bitwach o Koszyszcze, Kostiuchnówkę, Optów, Maniewicze, Gródek, Sitowicze, Rudkę Miryńską. Mieczysław Więckowski należał do najbardziej zdyscyplinowanych i walecznych żołnierzy pułku. Mając zaledwie 21 lat, został mianowany kapitanem (wrzesień 1916). Po kampanii na Wołyniu Więckowski na krótko został dowódcą batalionu II Obozu Szkolnego w Ostrowie. W wyniku kryzysu przysięgowego (sierpień 1917) wrócił do 4 Pułku, gdzie stał się jednym z głównych organizatorów oporu przeciwko złożeniu przysięgi. Po wystosowaniu oświadczenia, że przysięgi nie złoży, został 24 sierpnia 1917 roku zwolniony z Legionów. Wkrótce dostał rozkaz odprowadzenia swoich podwładnych (305 ludzi) do obozu internowania w Szczypiornie. Chciał z nimi tam pozostać, ale rozkazem Komendy Legionów musiał natychmiast stawić się do Krakowa. Ze względu na zły stan zdrowia został zwolniony do cywila. Zapisał się na studia medyczne. W tym czasie działał i kładł podwaliny pod krakowską Polską Organizację Wojskową. Został szefem sztabu Komendy Naczelnej nr 2 w Krakowie (Komendant mjr Władysław Bończa-Uzdowski), której podlegały okręgi: Kraków, Lwów, Podkarpacie. Kierował pracami organizacyjnymi w całej Małopolsce Zachodniej. Po mobilizacji i zajęciu Krakowa przez Wojsko Polskie, Więckowski powrócił do armii, gdzie początkowo został mianowany Szefem Bezpieczeństwa, a potem dowódcą II batalionu 4 Pułku Piechoty Legionów. Wkrótce został przydzielony do Dowództwa Okręgu Krakowskiego na stanowisko Szefa Oddziału Operacyjnego. Gdy wybuchła wojna polsko-ukraińska, na własną prośbę dostał się do dowództwa „Wschód” do generała Tadeusza Rozwadowskiego jako oficer operacyjny. Wkrótce Więckowski został odwołany z zajmowanego stanowiska i przeniesiony do Warszawy, najpierw na stanowisko referenta, potem szefa sekcji, wreszcie na szefa I Oddziału Naczelnego Dowództwa. W czasie bitwy pod Warszawą prosił kilkakrotnie szefa sztabu o przeniesienie na front. Wkrótce na froncie zginął jego brat, porucznik 4 Pułku Piechoty Legionów Tadeusz Więckowski. Mieczysław znowu starał się o przeniesienie na front w celu odszukania zwłok i pomszczenia brata. Dowództwo kategorycznie odmówiło. Wkrótce Więckowski został mianowany w wieku 24 lat na stanowisko generała podporucznika (6 maja 1920 roku). Miał bezpośredni kontakt z Komendantem. We wrześniu 1921 roku ukończył I Kurs Normalny Wyższej Szkoły Wojennej w Warszawie z wynikiem bardzo dobrym i pozytywną opinią dyrektora nauk, pułkownika Louisa Faury. Po kursie przydzielony został do Dowództwa Okręgu Korpusu Nr II w Lublinie na stanowisko zastępcy szefa sztabu. Wkrótce został szefem sztabu DOK II. W 1924 roku 29-letni Więckowski dostał pochwałę od Szefa Sztabu Generalnego i Inspektora Armii Nr V, a w listopadzie 1925 został dowódcą 7 Pułku Piechoty Legionów w Chełmie. Obowiązki dowódcy pułku pełnił do przewrotu majowego. W wyniku sytuacji w państwie oraz mowy marszałka Wojciecha Trąpczyńskiego wysłał żołnierzy pułku na pomoc rządowi, sam zaś, aby uniknąć konieczności opowiedzenia się po którejkolwiek ze stron, postanowił odebrać sobie życie. Zmarł 13 maja 1926 roku w Wojskowym Szpitalu Okręgowym w Lublinie.

Władysław Nowak, Kazimierz Nieć i Władysław Nowaczewski

W marcu 1919 roku doszło do drugiej udanej odsieczy Lwowa, związanej z przybyciem na front galicyjski oddziałów wielkopolskich pod dowództwem gen. Wacława Iwaszkiewicza. W wyniku akcji wojsk z Wielkopolski Lwów przestał być obleżoną twierdzą, a linia frontu została odsunięta od miasta. W oddziałach odsieczy szczególnie odznaczyła się 1 kompania skautów poznańskich, wchodząca w skład 1 Pułku Strzelców Poznańskich. Kompanię tę zorganizował por. Wincenty Wierzejewski – współtwórca skautingu wielkopolskiego, drużynowy poznańskiego „Piasta” oraz założyciel POW Zaboru Pruskiego. Kompania harcerek rozpoczęła swój galicyjski szlak bojowy na stacji w Sądowej Wiszni (16 III 1919 roku), a zakończyła w Stryju (V 1919). Na Zielone Świątki powróciła do domu jedynie połowa kompanii poznańskich harcerek, reszta spoczęła w ziemi małopolskiej lub leczyła się z odniesionych ran.

Nazwiska skautów V Drużyny pojawiają się w opisach walk o wschodnią granicę. Należał do nich Władysław Nowak, który został ranny w bitwie pod Gródkiem w okolicach Artyszczewa 20 grudnia 1918 roku. Inny, Kazimierz Nieć, był podchorążym (przybocznym)

drużyny, a w 1913 roku członkiem Rady Drużynowych w Krakowie. Został ranny podczas odsieczy Lwowa w bitwie pod Lesienkami. W tej samej bitwie poległ Władysław Nowaczewski.

Władysław Smolarski (1895–1975)

Był uczniem I Gimnazjum św. Anny w Krakowie. We wrześniu 1910 roku uczniowie gimnazjum wybrali go zastępowym „Kruków”. Prawdopodobnie współtworzył V Krakowską Drużynę Skautów na przełomie 1911 i 1912 roku. Od wiosny 1912 roku był w tej drużynie zastępcą drużynowego i drużynowym. W 1913 roku znalazł się w składzie krakowskiej Rady Drużynowych. W tym samym roku rozpoczął studia rolnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim. W sierpniu 1914 roku wstąpił do Legionów Polskich. Mianowany dowódcą plutonu, a następnie kompanii w 4 Pułku Piechoty. Był jednym z autorów listu skautów „czwartaków” (żołnierzy 4 Pułku Piechoty Legionów) do skautów lwowskich z 7 lutego 1916 roku, opublikowanego przez dwutygodnik „Skaut”:

Słemy Wam, koledzy, serdeczne pozdrowienia i słowa podziękowań za dwa pierwsze N-ry „Skauta”, które od Was otrzymaliśmy. Cieszymy się podwójnie: po pierwsze mamy w ręku niezbitą dowód, że organizacja, przez nas ukochana, żyje i tętni dawnym zdrowiem i siłą, po drugie zaś cieszy nas to, żeście nie zapomnieli o nas, którzyśmy musieli porzucić Wasze szeregi, by spełnić inną powinność. Miejcie przeświadczenie, że nad Wisłą czy Bugiem, na rozległych równinach litewskich czy wśród lasów i bagien Polesia, wszędzie i zawsze myśl nasza leciała i leci ku wam, latorośli przyszłej armii polskiej. Jako dawni współpracownicy idei skautowej czujemy się mocno duchem z Wami związani. Nie możemy dać rąk naszych do pracy, więc odpowiadamy tylko na rzucone przez was hasło – odzewem: Czuwamy! Szczęść wam Boże w dalszej pracy dla odrodzenia Polski! – Czuwaj!

W czasie I wojny światowej brał udział między innymi w bitwach pod Kostiuchnowką i pod Jastkowem. Przebieg tej drugiej przedstawia się następująco. 31 lipca 1915 roku jazda legionowa uderzyła na Rosjan i rozgromiła ich. Tego samego dnia z okolic Uszowic uderzyła piechota, atak został jednak odparty i legionieści zostali zmuszeni do okopania się, nastąpił kolejny atak (również nieudany). Po chwilowej przerwie Polacy znów zaatakowali i znów zostali odparci. Z powodu niepowodzeń oddziały polskie wycofały się na pozycje wyjściowe. Moskale próbowali przeprowadzić nieudany kontratak. 1 sierpnia legionieści zaatakowali i zostali odparci. Cały następny dzień toczyły się walki pozycyjne. 3 sierpnia Rosjanie około godziny 5:00 ostrzelali pozycje Legionów i wycofali się, z powodu zajęcia przez oddziały austriackie Dębina. Po kryzysie przysięgowym Smolarski został wcielony do Polskiego Korpusu Posiłkowego (Polnischen Hilfskorps). Po przebicciu się części oddziałów Korpusu przez front pod Rarańczą pozostali żołnierze zostali internowani w obozach w rejonie Huszt na terytorium Rumunii. Przebywał tam Smolarski. Na przełomie 1918/1919 roku (w wieku 22 lat) był szefem Sztabu Obrony Lwowa. O tym, że harcerze pod względem ofiarności znajdowali się w czołówce obrońców Lwowa, świadczą liczne fakty. Pierwszym śmiertelnie postrzelonym żołnierzem polskim był Andrzej Bataglia, harcerz i peowiak, ciężko ranny przy próbie zdobycia koszar przy ul. Kurkowej, zmarł 5 XI w szpitalu wojskowym. Do najmłodszych, spośród poległych obrońców kresowego miasta (1–22 XI 1918 roku) należeli natomiast: harcerz Jerzy Bitschan, lat 14 (II LDS, zginął 20 XI na Cmentarzu Łyczakowskim), Adam Michalewski, lat 14 (VII LDS, rozstrzelany 15 XI przez Ukraińców), Tadeusz Jabłoński, lat 14 (17 XI w ataku na Szkołę Kadecą) oraz Remigiusz Wojciechowski, lat 14 (22 XI dostał się do niewoli i został zamordowany koło Chodorowa). W latach 1921–1922 Smolarski był słuchaczem Kursu Doszkolenia w Wyższej Szkole Wojennej w Warszawie. Z dniem 1 października 1922 roku, po ukończeniu kursu, uzyskał tytuł oficera Sztabu Generalnego i przydział służbowy do Dowództwa 2 Dywizji Piechoty Legionów w Kielcach na stanowisko szefa sztabu. Z dniem 15 października tego roku przydzielony został do Oddziału IV Sztabu Generalnego WP. Następnie odbył praktykę na

stanowisku dowódcy batalionu w 31 Pułku Strzelców Kaniowskich w Łodzi. Z dniem 3 stycznia 1925 roku „przeniesiony w stan nieczynny, bez poborów, na przeciąg 8 miesięcy”. Z dniem 5 grudnia 1925 roku został przywrócony ze stanu nieczynnego do służby czynnej z równoczesnym przeniesieniem służbowym do Oddziału IV SG WP na okres do 1 kwietnia 1926 roku. W czerwcu 1926 roku wyznaczony został na stanowisko szefa sztabu 23 Dywizji Piechoty w Katowicach. W październiku 1927 roku przeniesiony został z 81 Pułku Piechoty w Grodnie do 18 Pułku Piechoty w Skierniewicach na stanowisko zastępcy dowódcy pułku. W styczniu 1931 roku przeniesiony został z Dowództwa Okręgu Korpusu Nr IV w Łodzi na stanowisko dowódcy 86 Mińskiego Pułku Piechoty w Mołodecznie. Ze stanowiska dowódcy pułku przeniesiony do Sztabu Głównego WP i mianowany szefem Oddziału IV. Przed wojną powierzono mu stanowisko dowódcy piechoty dywizyjnej 17 Wielkopolskiej Dywizji Piechoty. Na tym stanowisku walczył w kampanii wrześniowej, w bitwie nad Bzurą. Brał udział w ruchu oporu w obozie jenieckim m.in. w Lubece. Po zakończeniu II wojny światowej w Europie powrócił do kraju, gdzie 31 grudnia 1950 roku został przeniesiony w stan spoczynku. Zmarł w Krakowie w 1975 roku.

Bibliografia:

- A. Gaczorek, W. Hausner**, *Dzieje 5 Krakowskiej drużyny harcerzy 1911–1986*, Kraków 1989
- W. Hausner**, *Narodziny krakowskich drużyn skautowych i ich udział w bojach o niepodległość 1910–1921*, [w:] *W stulecie krakowskiego harcerstwa. Materiały z sesji naukowej odbytej 9 kwietnia 1911 roku*, red. M. Bochenek, Kraków 2012, s. 9–41.
- O. Kosma Lenczowski**, *Pamiętnik kapelana Legionów*, Kraków 1989.
- W. Nekrasz**, *Harcerze w bojach w latach 1914–1921*, Warszawa 1930–1931.
- J. Wojtycz** [red.], *Powstanie harcerstwa jego udział w walkach o niepodległość i kształt granic odrodzonej Rzeczypospolitej*, Kraków 2010
- Rozmowa z instruktorem 5 Krakowskiej Drużyny Harcerzy hm. Wojciechem Hausnerem
(za: *"Krakowski Rocznik Historii Harcerstwa" t.XI, 2015*)